

KIM ANDREA
BROFELDT

Kaikki
mikä
jää
kesken

"Ehdottomasti yksi parhaiten kirjoitetuista ja sydämeenkäyvimmistä kirjoista pitkään aikaan."

- Laesehygge

DOCENDO

Kaikki mikä jäi kesken

KIM ANDREA
BROFELDT

Kaikki
mikä
jäi
kesken

Suomentanut Outi Menna

DOCENDO

Ensimmäinen painos
Tanskankielinen alkuteos *Afslutninger*
Copyright © 2023 Kim Andrea Brofeldt
Published by agreement with Alpha Forlag, Denmark.
Suomenkielinen laitos © Outi Menna ja Docendo 2025
Docendo on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä.
Lönnrotinkatu 18 A, 00120 Helsinki

Graafinen suunnittelu ja taitto: Taittopalvelu Yliveto Oy
ISBN 978-952-382-992-3
Painettu EU:ssa
Tuoteturvallisuuteen liittyvät tiedustelut:
tuotevastuu@docendo.fi

Omistettu isoäidilleni,
kirjastonhoitaja Grete Brofeldtille, joka aloitti aina lukemisen
kirjan viimeisestä sivusta, jottei kuolisi
tietämättä miten se päättyi.
Kunpa olisit voinut lukea tämän.

1

Pitkän työpäivän jälkeen selkääni särkee, ja venyttelen sitä hie-
man kulkiessani huoneiden ovien ohi vanhainkodin käytävällä.

”Kiitos tästä päivästä, Sarah, nähdään taas huomenna!”
Jane huikkaa oleskeluhuoneesta, missä hän on jakamassa
kahvikannuja kaakeloiduille pöydille. Heilautan ovella kättäni,
mutta hän ei näe sitä.

Suurin osa asukkaista istuu jo odottamassa kahvihetken
alkamista. Joukko vanhuksia hajaantuneina kulutusta kestä-
ville sohville. Huoneen täyttää neulepuikkojen kilinä ja pehmeä
puheensorina ihmisten lausuessa kohteliaisuuksia toisilleen.

”Nähdään huomenna”, sanon, ja Jane kohottaa äkisti kat-
seensa.

”Aivan niin, sinähän lähdet kotiin juhlimaan syntymäpäi-
vääsi!” Hän läimäyttää kädet yhteen ja julistaa kaikille innos-
tuneesti: ”Sarah täyttää tänään pyöreitä! 50 vuotta, vai mitä?”

Nyökkään ja tunnen miten kaulaani alkaa kuumottaa, kun
vanhukset kääntävät katseensa minuun ja mumisevat onnitte-
luitaan.

”Aiotko pitää juhlat?” yksi asukkaista, Ellen Jensen, tiedus-
telee uteliaasti oven vieressä olevasta nojatuolista.

Hänen hiuksensa ovat vaaleanharmaat ja hahtuvaiset kuin vahto maidon pinnassa, ja hänellä on kurttuiset, hyväntahtoiset kasvot.

”Joo...” vastaan. ”Vietän synttäreitä ystäväporukassa.”

Se on niin lähellä totuutta, ettei sitä voi sanoa valehteluksi.

”Mitä sinä luet?” kysyn Elleniltä vaihtaakseni puheenaihetta.

Ellen kääntää kirjan ja näyttää kantta. Kirja on dekkari.

”Olen jo melkein lopussa. Ja luulen keksineeni, kuka murhasi professorin!” Hän väläyttää ovelan hymyn, ja minä hymyilen takaisin.

Dekkarit eivät ole lempikirjallisuuttani. Niiden lukeminen pitää aloittaa alusta, jos haluaa ymmärtää lopun.

Matkalla hautausmaalle kävelen omenapuun alta, ja tuuli varistaa päälleni omenankukkien terälehtiä aivan kuin ne olisivat vaaleanpunaista lunta. Yllätyn ja purskahdan niin kovaan nauruun, että vastaan tuleva mies katsoo minua kummeksuen. Kiiruhdan nopeasti hautausmaan portista sisään. Itsekseen naureskelu on yksi niistä asioista, joiden vuoksi ihmisiä pidetään hulluina.

Kestää vähän aikaa ennen kuin löydän Jørgenin haudan. Se on rivistössä lähellä tuntemattomien vainajien yhteishautaa. Hautapaikka sijaitsee kauniisti matalan pensasaidan ympäröimänä, ja hautakivi on tasainen.

Jørgen Nielsen

* 23.11.1924

† 19.3.2019

lukee hautakivessä.

Yläpuolelle on kaiverrettu vaimon nimi – Sine Nielsen – ja kuolinvuosi 1993.

Lasken reppuni hiekalle ja otan retkituolin esiin. Taittelen sen auki, istuudun ja otan repusta kirjan.

Ken Follettin *Taivaan pilarit*. Olen lukenut romaanin lopun ennenkin. Se on hyvä.

Jørgen oli ehtinyt lukea kirjan melkein kokonaan, jäljellä oli enää viimeiset seitsemänkymmentäviisi sivua. Luen hänelle jo toista kertaa ja olen ajatellut saada urakan tänään valmiiksi.

Yritän yleensä saada lopetukset tehtyä mahdollisimman pian, koska ei voi tietää, milloin niitä tulee taas lisää.

Selvitän kurkkuani. ”Niin, Sine, sinun pitää ummistaa korvasi, jos et halua kuulla. Tämä on Jørgenin kirja.”

Löydän oikean kohdan ja ryhdyn lukemaan: ”Hän ei olisi ikinä uskonut että he uskaltaisivat tappaa arkkikiispa Thomasin, varsinkaan kirkossa...”

Viimeisten sivujen lukeminen ei kestä kovin kauan. Suljen ensin kirjan, ja sitten panen silmät kiinni. Kuvittelen lopetuksen mielessäni pienenä valonvälähdyksenä. Se on todiste siitä, että olen toiminut oikein.

Minulle tulee lämmin ja kevyt olo. Vaikka nimi Thomas herättikin hetkeksi henkiin ajatuksia, joita en halua ajatella. Mutta nyt ne ovat poissa sen positiivisen tunteen syrjäyttäminä, että olen saattanut jotain loppuun toisen ihmisen puolesta.

Taittelen retkituolin kasaan, pakkaan sen ja kirjan takaisin reppuun ja kävelen hanalle, josta surijat voivat hakea vettä hautakukkien kasteluun.

Maassa on kaksi vihreää kastelukannua.

Olen unohtanut juomapullon kotiin, ja sen sijaan kuperran kämmeneni ja juon vettä niistä. Vesi maistuu ruosteiselta.

Nyt pitää käydä lukemassa vielä Agnethelle. Hänen hautansa on hautausmaan toisessa päässä, ja matkalla sinne

tervehdin kaikkia niitä, joiden puolesta olen lopettanut asioita viimeisen kolmenkymmenen vuoden aikana.

Nyökkään Rita Agnes Jensenille, joka kuoli vuonna 2010 ja jolta jäi keskeneräinen ristipistotyö. Vasemman käteni sormenpäihin sattuu yhä, kun muistelen sitä. Lopputuloksesta ei tullut kaunis.

Kulkiessani Sonja Munch Madsenin haudan ohi punastun, kun muistelen talvea jolloin luin ääneen eroottista novellikokelmaa, jonka hän oli aloittanut päivää ennen kuolemaansa. En tiennyt, että sellaisia kirjoja on edes olemassa.

Yrsa Fisker oli pikainen tuttavuus. Hän menehtyi sydämenpysähdykseen vanhainkodissa kesken mehunjuonnin. Lasissa oli yhä jääpaloja, kun kulautin sen tyhjäksi odotellessani, että ruumis tultaisiin hakemaan pois.

Jatkan samaa rataa: aina kun ohitan tuttujen ihmisten hautoja, muistelen asioita, jotka olen lopettanut heidän puolestaan. Keneltä jäi kesken kahvinjuonti, keneltä kirja, keneltä käsityö.

Agnethelle luen Raamattua. Vanhaa testamenttia. Urakka on jatkunut jo kuukausia. Hän oli kuollessaan ehtinyt vasta Nooan arkkiin ja vedenpaisumukseen asti.

Vanha testamentti on hankalaa luettavaa. Siihen menee iät ja ajat, ja olen monta kertaa harkinnut, että vaihtaisin johonkin helpompaan versioon – lasten Raamattuun esimerkiksi – mutta tiedän, ettei se toimisi. Lopetuksen on oltava juuri se, mikä vainajalta jäi kesken, eikä mikään helpotettu hätäratkaisu.

Puiden varjot pitenevät lukiessani, ja minulle alkaa tulla vilu.

Asuntoni ei ole kovin kaukana hautausmaasta. Nopein reitti sekä hautausmaalta että vanhainkodista kotiin on kävellä

kerrostalojen ohi. Jännittävin reitti kulkee leipomon, supermarketin ja Mehmetin kukkakaupan ohi.

Valitsen aina jälkimmäisen.

Mehmet seisoo kukkakaupan ovella. Tunnen kutinaa vatsanpohjassani, kun näen hänet, ja kiihdytän vauhtia. Hänellä on tänään yllään villapaita, jossa on sinivalkoisia geometrisiä kuvioita. Ilta-aurinko valaisee pehmeästi hänen kiharia hiuksiaan ja korostaa niihin ilmestynyttä harmaata. Hän näyttää tähyilevän tien toiselle puolelle. Hänen huulensa liikkuvat aivan kuin hän laskisi jotain, mutta en näe mitä.

”Hei Sarah!” hän sanoo huomattessaan minut. Hän hymyilee aina niin, että minulta katoavat kaikki sanat enkä pysty kuin möläyttämään jotain tyhmää.

”Hei Mehmet...” mutisen ja kiiruhdan äkkiä hänen ohitse.

Oikeasti olisin halunnut sanoa: ”Minulla on tänään synttärit.” Ja jos olisin ollut vielä rohkeampi, olisin kenties lisännyt ohimennen: ”Ajattelin hankkia kakun. Haluatko tulla maistamaan?”

Mutta en uskalla avata suutani, ja nyt olen joka tapauksessa kävellyt jo kukkakaupan ja leipomonkin ohi.

En käänny takaisin ja mene leipomoon, koska en tiedä, mitä Mehmet ajattelisi siitä, mikäli hän seisoo yhä kauppansa ovella ja katsoo minua.

Mehmetin kukkakauppa on ollut samassa paikassa jo vuosia, mutta kävin siellä ensimmäisen kerran neljä kuukautta sitten alakerran naapurini Ellyn kanssa. Elly suunnitteli tekevänsä kukkalaitteen lapsenlapsensa häihin. Vaikka sanoin, etten tiedä kukista mitään, hän vaati, että tulisin mukaan kukkakauppaan ja auttaisin häntä suunnittelussa.

En ole koskaan ollut kovin hyvä kieltäytymään.

Ellyn kuulustellessa Mehmetiä eri kukkalajien kestävydestä ja ominaisuuksista minä seisoin keskellä myymälän lattiaa ja

nautin kasvien tuoksuista ja Mehmetin lempeästä äänestä, kun hän vastaili kysymyksiin kärsivällisesti.

Seuraavina viikkoina Elly ei puhunut muusta kuin kukkalaitteesta, ja hän näytti minulle luonnoksiaan siitä, miltä toivoi lopputuloksen näyttävän. Kuvissa oli runsaasti liljoja sekä morsiusharsoja ja pieniä ruusuja.

Luultavasti hänen ajatuksensa olivat kukkalaitteessa silloinkin, kun hän lähti kävelemään tien yli huomaamatta kääntyvää kuorma-autoa ja jäi sen alle.

Elly ei ollut koskaan taitava tekemään monta asiaa yhtä aikaa.

Mehmet oli nähnyt onnettomuuden ja kertoi siitä minulle, kun kuljin samana iltapäivänä hänen kauppansa ohi matkalla töistä kotiin. Se oli ensimmäinen kerta, kun puhuin hänen kanssaan ilman Ellyä, ja häkellyin niin, etten ensin ymmärtänyt.

”Todennäköisesti hän kuoli”, Mehmet sanoi. ”Hänet nostettiin paareille, ja hänen päälleen levitettiin lakana. Ja näin verta tässä.”

Mehmet osoitti omaa vatsaansa.

Katsoin hänen villapaitaansa.

Siinä oli kolme kaurista.

Se näytti säähän nähden aivan liian lämpimältä.

”Näin verta tässä”, hän toisti ja osoitti takajaloillaan seisovaa kaurista, ja minä nyökkäsin ajatellen, että hänellä oli leveä rintakehä ja valkoiset hampaat ja ettei kovin moni mies olisi pystynyt käyttämään niin rumaa villapaitaa näyttämättä idiootilta.

Mehmet pystyi.

”Etkö sinäkin usko, että hänen täytyi olla kuollut?”

Nyökkäsin toistamiseen hahmottaen pikkuhiljaa, mitä hän yritti sanoa. Lukuun ottamatta isääni – ja nykyään Mehmetiä

– Elly oli ainoa ihminen, jonka kanssa puhuin työajan ulkopuolella. Tulisin kaipaamaan hänen seuraansa. Siitä huolimatta, että hän oli välillä aivan kuolettavan tylsä.

Lopetuksen pitäisi olla Ellyn kohdalla täydellinen, ajattelin ja tiesin hyvin, että minun pitäisi askarrella kukkalaite hänen puolestaan.

”Mehmet, onko sinulla myytävänä liljoja?” kysyin häneltä.

Ei ollut. Mutta ruusuja oli, joten ostin niitä harjoituskappaleiksi ennen liljoilla toteutettavaa lopullista versiota. Yhdeksän ruusua. Vaikka Ellyn piirustuksissa oli ollut kymmenen liljaa, Mehmet oli tiukasti sitä mieltä, että yhdeksän oli oikea lukumäärä, ja luotin hänen arvioonsa.

En halua ajatella Ellyä, joten jatkan kiireesti matkaa päästäkseni kotiin.

Postilaatikossani on kirjekuori. Sydäntäni kouraisee. Tunnistan pyöreän käsialan. Kun kävelen portaita ylös, pidän kirjekuoren taitettuna ja yritän olla ajattelematta sitä.

Asuntoni on toisessa kerroksessa portaista katsottuna vasemmalla.

Oveeni kiinnitetyssä messinkikyltissä lukee *Sarah Bernhardt Brundt*.

Minut on nimetty äitini lempileivonnaisen mukaan. Aina kun joku lausuu koko nimeni, ajattelen äitiä ja Sarah Bernhardt-leivoksia. Sitä miten äiti teki niitä aina kerralla niin monta, että iso hopeatarjotin tuli ihan täyteen. Ja miten hän puraisi ohuen suklaakuoren rikki nautinnollisesti pehmeiden poskien hyllyessä suun liikkeiden tahdissa. Se on selkeimpiä muistoja, joka minulla on äidistäni.

Avaan asuntoni oven ja seisahdun hiljaiseen, pimeään eteiseen. Nostan taitellun kirjekuoren nenäni alle ja nuuhkaisen sitä.

Joskus olen haistavinani Australian tietämättä oikeasti, miltä siellä tuoksuu. Tällä kertaa kuori haisee vain paperilta.

Halu avata kirje on yhtä voimakas kuin yleensäkin, joten kiiruhdan olohuoneeseen. Yhtä seinää peittää kirjahylly, joka on täynnä kirjoja. Olen lukenut kaikista niistä lopun. Mutta en alkua yhdestäkään.

Alimmalla hyllyllä pyyhepinon takana on iso hatturasia. Kyykistyn, työnnän pyyhkeet sivuun ja otan rasian hyllyltä. Rasiassa on monta kirjettä jo valmiiksi. Niitä tulee yleensä kaksi vuodessa, joskus kolme. En ole avannut yhtäkään. Sujautan uuden kirjeen nopeasti rasiaan muiden joukkoon ja suljen kannen, tungen rasian hyllyn perälle ja siirrän pyyhkeet takaisin sen eteen.

Sitten kaivan *Taiwaan pilarit* repustani ja asetan sen hyllylle muiden viereen.

Niitä on nyt kolme, ja jokaisen kannessa on samanlainen kuva pylväistä ja holvikaaresta.

Mahani kurnii, ja menen keittiöön ja avaan jääkaapin.

En ole käynyt kaupassa pitkään aikaan, mutta munat ja maito ovat yhä kunnossa, joten teen munakkaan. Syön usein munakasta iltaruoaksi.

Tomaatit ovat aavistuksen kurttuaisia, joten leikkaan ne paloiksi ja lisään munakkaaseen synttärilaulua hyräillen.

Munakkaanteossa parasta on se tunne, kun vispilä hajottaa keltuaisen. Ohimenevä hetki ennen keltuaisen pinnan rikkoutumista. Toiseksi parasta on se, miltä munakkaan alapinta näyttää, kun sen taittaa pannulla.

Keikautan munakkaan pannulta posliinivadille, koristelen sen kourallisella purjosilppua ja kannan ruokapöydälle olohuoneeseen. Sitten katan pöytään lisäksi lautasen ja Georg Jensenin hopeiset aterimet sekä hanavettä böömiläisessä kristallikannussa.

”Tyylistä ei pidä tinkiä, vaikka kukaan ei olisi näkemässä!”
isoäitini sanoi usein. Katan aina pöydän kauniisti.

Nimikirjaimeni on kaiverrettu hopeiseen lautasliinarenkaaseen, josta vedän kangasservietin ennen kuin levitän sen syliini.

Syödessäni munakasta katselen ikkunasta ulos pihalle.

Pieni tyttö, jolla on pitkät vaaleat hiukset, keinuu yksinään. Keinuessaan hän laulaa kovaan ääneen lastenlaulua metsässä kasvavasta puusta, jossa on vaikka mitä. Oksia, risuja, linnunpesiä, tyynyjä. Rouva Sørensen lauloi sitä joskus, kun hän ripusti pyykkiä. Muistan, että se oli minusta siihen aikaan ärsyttävä monine kertauksineen ja toistoineen, mutta nyt, kun kuulen sen laulettuna heleällä tytönäänellä, huomaan oikeastaan pitäväni siitä.

Suoristan selkäni, jotta näen tytön paremmin.

Hän keinuu korkealle. Keinuu kohoaa miltei vaakasuoraan ja nytkähtää painovoiman tarttuessa siihen.

Muistan hyvin, miltä tuntui keinua niin kovaa.

Sarah

1974

Taivas oli vaaleansininen ja minun kenkäni hopeanväriset.

Kiskoin keinun metalliketjuja käsilläni, ojensin kenkiäni niin pitkälle kuin pystyin ja keinuin yhä korkeammalle ja korkeammalle.

Keinuessani haaveilin, että saisin keinun pyörähtämään targon ympäri niin että roikkuisin hetken pää alaspäin. Harjoittelin joka päivä siinä uskossa, että jos se joskus onnistuisi, tapahtuisi jotain maagista. Mitä, siitä minulla ei ollut aavistustakaan, mutta aivan varmasti jotain suurta ja ihanaa, sillä en ollut ikinä kuullut, että se olisi onnistunut keltään.

”Saraaaaaah? Syömään!” äiti huusi keittiön ikkunasta, ja hyppäsin keinusta hiljentämättä vauhtia.

Tuntui kuin olisin lentänyt.

”ÄITI! Hyppäsin vauhdeissa keinusta!!” huusin riisuessani kenkiä eteisessä.

Kengät päätyivät lattialle päällekkäin niin, että näytti kuin ne olisivat yrittäneet pukkihypellä. Näky oli niin hassu, että pysähdyin hymyilemään. Sitten asetin kengät siististi rinnakkain seinän viereen. Rouva Sørensen torui minua aina, jos jätin tavarani levälleen.

Äiti oli juuri nostamassa pastakattilaa ruokahuoneen pöydälle.

Tänään oli taas ollut alakuloinen päivä. Itkupäivä. Niiden tulon huomasi aina etukäteen. Kun heräsin aamulla, tunsin surun lepäävän ilmassa niin raskaana, että sen saattoi miltei nähdä. Se oli kuin iso, tumma eläin, joka painoi äitiä alas painavilla tassuillaan. Siksi olin keinunut ulkona koko päivän. En halunnut häiritä äidin itkupäivää.

Jos pyöräyttämällä keinun ympäri olisi voinut toteuttaa yhden toiveen, olisin toivonut, että itkupäivät katoaisivat.

”Olet reipas tyttö, kultaseni”, äiti sanoi ja kumartui halaaamaan minua niin, että hänen isot rintansa likistyivät poskiani vasten. Nuuhkin äidin tuttua, turvallista tuoksua. Hikeä, ruokaa, kukkasia. Minun äitiäni.

Äidissä kaikki oli isoa, pehmeää ja värikästä.

Hänen hiuksensa olivat paksut ja kiharat ja kiilsivät samanvärisinä kuin kastanja, joka on juuri otettu ulos vihreästä, piikkikästä kuorestaan. Hänen iso ruumiinsa oli aina verhottu värikkäisiin vaatteisiin, jotka hän ompeli itse. Tuona päivänä hänellä oli yllään pullonvihreä mekko.

Hienoin äidin tekemä vaate oli edellisvuonna ommeltu oranssi takki, jossa oli musta silkkivuori. Äiti oli näyttänyt takissa tosi kauniilta, ja olin ollut ylpeä käydessäni ruoka-kaupassa niin kauniin äidin kanssa – mutta nyt se oli jäänyt jo pieneksi, eikä äiti enää poistunut kotoa käydäkseen missään. Hän kasvoi ulos vaatteistaan nopeammin kuin minä.

”Laitan sinulle ensin pienen annoksen”, äiti sanoi niin kuin aina. ”On tärkeää, ettei ota lautaselle enempää kuin jaksaa syödä. Aina voi ottaa lisää, mutta muualla maailmassa on paljon nälkäänäkeviä lapsia, joten on tärkeää, että me emme haaskaa ruokaa.”

Minä nyökkäsin. Vaikka en ymmärtänyt, mitä apua nälkäänäkeville lapsille oli siitä, että söin lautaseni tyhjäksi, ymmärsin hyvin, kuinka tärkeää oli tehdä aloittamansa asiat loppuun.

”Rouva Sørensen toi tänään kirjastosta kassillisen kirjoja, joita voimme lukea illalla.”

Rouva Sørensen kävi meillä joka toinen päivä ja hoiti ruokaostokset, kirjastossa käynnin, pyykinpesun ja siivouksen – ruoanlaitto oli ainoa, mistä äiti halusi huolehtia itse.

Äiti lappoi spagettia ja jauhelihakastiketta kahdelle lautaselle – jättiannoksen itselleen ja pikkuannoksen minulle – ja pilkkoi ruokani, jotta minun olisi helpompi syödä sotkematta.

Nyökkäsin varovasti. Kirjastonkirjat olivat vaarattomia – äidin itse keksimät tarinat eivät välttämättä. Hyvinä päivinä äiti leipoi ja luki minulle kirjoja ääneen. Itkupäivinä hän kertoi tarinoita. Surullisia satuja prinsseistä ja köyhistä piioista, jotka rakastuivat eivätkä koskaan saaneet toisiaan. Jos päivä päättyi nyhkytarinaan, myös seuraavasta päivästä tuli itkupäivä.

Vain yhden kerran kirjastonkirja oli käynnistänyt itkupäivän.

Silloin oli talvi. Rouva Sørensen luki minulle aamulla kirjastonkirjan tytöstä, joka oli menossa tarhaan. Isä saattoi tytön, ja ensimmäistä kertaa tulin ajatelleeksi sellaista asiaa kuin isät. Melkein kaikissa kuvakirjoissa oli isiä. Isiä, jotka polttivat piippua tai seilasivat seitsemällä merellä tai paistoivat pihvejä tai saattoivat lapsia tarhaan. Isiä – ei pelkästään äitejä. Peppi Pitkätossulla ei edes ollut äitiä. Sinä iltana istuin pöydän ääressä piirtämässä samaan aikaan kun äiti selasi keittokirjaa.

Piirsin tytön, joka oli menossa tarhaan ihan niin kuin kirjassakin. Hänellä oli kihara tukka niin kuin minulla ja äidillä, mutta mekkoon piirsin samanlaisia sinisiä kukkia kuin kirjan kuvissa, vaikka minulla ei ollut sellaista mekkoa.

Äiti ja rouva Sørensen olivat kyselleet monta kertaa, haluaisinko mennä läheiseen tarhaan, joka oli ihan kulman takana, mutta en halunnut. Ennen kaikkea koska vastapäisen talon kiusaavat kaksoset olivat siellä, mutta myös siksi, etten halunnut äidin olevan yksin niinä päivinä kun rouva Sørensen ei käynyt meillä. Silti saatoin hyvin piirtää itseni tarhaan.

”Miksei minulla ole isää?” kysyin ja tiesin jo ennen kuin kysymys oli tullut ulos suustani, että se oli virhe.

Äiti ei nostanut katsettaan kirjasta, mutta näin siitä, miten hän jähmettyi, että hän oli kyllä kuullut. Sitten hänen isot hartiansa alkoivat täristä.

Itkupäivä. Olin käynnistänyt itkupäivän, ja kun myöhemmin makasin peiton alla, tiesin, että viettäisin seuraavan päivän ulkona keinussa.

Kun muistelin sitä, minun olisi tehnyt mieli nousta ja rientää halaamaan äitiä. En kuitenkaan tehnyt niin, koska äiti olisi kysynyt, mikä minulla oli hätänä, ja olisin saattanut lipsauttaa vastauksen.

Sen sijaan heiluttelin jalkojani ja potkin kantapäälläni pöydänjalkaa ikään kuin voisin siten saada surullisen muiston katoamaan.

”Istu kunnolla äläkä potki, kultaseni.” Äiti hymyili minulle, ja minä lopetin.

”Syö ruokasi”, hän sanoi ja työnsi itse suuhunsa haarukallisen spagettia.

Äiti pureskeli hitaasti, ripotti silloin tällöin lisää parmesaania pastan päälle ja näytti nauttivan jokaisesta suupalasta. Minusta oli mukava katsella, kun hän söi, seurata sitä nautintoa ja hartautta, jolla hän paneutui kaikkeen ruokaan liittyvään.

”Äitisi on lääskiii!” vastapäisen talon tyhvät kaksoset olivat huutaneet edellisenä kesänä, kun olin piirtänyt liiduilla

jalkakäytävään. Sen jälkeen olin vältellyt leikkimistä tiellä, koska mitä jos he huutaisivat niin taas, ja mitä jos äiti kuulisi sen ja pahoittaisi mielensä.

”Haluatko lisää spagettia, kultaseni?” äiti kysyi ja otti santsiannoksen itselleen.

Pudistin päätäni. Olin jo täynnä.

”No, mutta kunhan pöytä on korjattu, ajattelin että voisimme katsella leivonnaisohjeita syntymäpäivääsi varten. Oletko päättänyt, mitä haluat?”

”Niitä leivoksia, joilla on sama nimi kuin minulla”, vastasin.

”Sarah Bernhardt -leivokset ovat herkullisia”, äiti sanoi hymyillen. ”Leivon niitä, ja lisäksi jotain muutakin. Viisivuotissynttärithän ovat vain kerran, vai mitä?”

Nyökkäsin ja ajattelin, että me varmaan juhlimme kahdestaan, tai ehkä rouva Sørensenin kanssa.

Äiti oli hyvä laittamaan ruokaa mutta vielä parempi leipomaan. Hän saattoi käyttää kokonaisen päivän kakkupohjien tekoon, kreemien ja moussejen maisteluun ja söpöjen pienten marsipaanikukkien ja muiden koristeiden askarteluun.

Lähes viikoittain hän leipoi kakkuja muiden ihmisten hää- tai synttär juhliin, ja hänelle maksettiin siitä. Rouva Sørensen oli keksinyt viedä kaupan ilmoitustaululle lapun, jossa oli kakkujen kuvia ja hintoja. Säännöllisin väliajoin hän vaihtoi lapun uuteen, kun kaikki puhelinnumeroliuskat oli revitty irti.

Aina kun äiti leipoi kakun, hän otti siitä kuvan polaroidkamerallaan, liimasi kuvan kansioon ja kirjoitti, kenelle kakku oli leivottu ja mitä ainesosia siihen oli käytetty.

Äidin kansiota oli ihana selailla.

Kakuista hienoin oli se, jonka äiti oli leiponut kauppias Hansenin kuusikymmentävuotispäiville.

Kirpeänsuloinen tarina yksinäisyydestä ja toiveesta kuulua johonkin

Sarahilla on pakkomielle saattaa asiat päätökseen. Hän viimeistelee asioita vanhainkodin kuolleiden asukkaiden puolesta: lukee kesken jääneen kirjan viimeiset sivut, juo kahvinjämät ja pinnistelee puolivalmiit käsityöt valmiiksi. Loput ovat konkreettisia ja hallittavissa, joten Sarah on nähnyt paljon vaivaa välttääkseen alkujen arvaamattomuutta.

Kun kukkakauppias Mehmet ja pieni poika saapuvat Sarahin elämään, hän joutuu vähitellen käsittelemään sitä, miten on oikein elänyt. Ja kohtaamaan asiat, jotka ovat syystä pysyneet tiukasti kätkettyinä hänen sisimpäänsä.

Kaikki mikä jäi kesken -romaanin monitasoinen juoni kuljettaa lukijan rakastamisen, menettämisen ja oman polun löytämisen äärelle.

84.2.

Kannen kuvat: Istock
Kansi: Tilla Larkiala/
Taittopalvelu Yliveto Oy

DOCENDO
www.docendo.fi

